

"СВОБОДА" (ЛІТЕРАТУРА)

FOUNDED 1893

Published weekly except during the summer months at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Entered by Editorial Committee.

Second Class Mail Matter at the Post Office at Jersey City, N. J. on March 8, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:

Термін оплати в дол.	Почасовий часок три місяці
One year in advance \$ 7.00	Three months \$ 2.00
Six months \$ 3.75	One month \$ 0.75
Three months \$ 2.00	One month \$ 0.75

ПЕРЕКЛАДАТИ:

Термін оплати в дол.	Почасовий часок три місяці
One year in advance \$ 7.00	Three months \$ 2.00
Six months \$ 3.75	One month \$ 0.75
Three months \$ 2.00	One month \$ 0.75

Published by the Ukrainian National Association, Inc., 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Address: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

"ВЛАДИКО, ЗЛІЗАЙТЕ З ПРЕСТОЛА!"

Всі краєві українські часописи загворили про новий вибух хоррої фантазії переможеного владки Коцюловського. Старий край опинився перед таким скандальним виником, що одні загального добра хотів його навіть збути мовчки, що інші драгувати до решти і так вже драгуванні владиком української преси. Та польська преса не замовкла. Вона розписалася широко про ту подію, що сталася в Самборі підчас коронної чудотворного образу Божої Матері. Вона звернулася до польських кеовод і поставила їм за примір коцюловського владика Коцюловського та його абдикування про добро польської держави. Польська преса задалася від польського уряду, щоб і він звернувся з словами "злізайте" до тих кеоводів і польських урядовців, що не салідає за протидержавним чинником так, як салідат за ними єпископ Коцюловський, коли прилодно, на очах кількох тисяч зібраного народу, поквар о. Кульчицького, українського агітатора і непримирного ворога Польщі.

Оті конвенції, які витягали польська преса з поступку єп. Коцюловського, змусили і українську пресу загворити про ту скандальну подію. І українська преса мусіла сказати прилодно правду, а саме вивести на денне світло сам факт та загадати про те страшне обурення, з якого стрінувся поступок єп. Коцюловського, звернення з одного боку проти так добре відомого і так дуже шанованого письменника д-ра Антія Чайковського, а далі і проти священника, народного діла, відомого з широго патріотизму. Виступ єп. Коцюловського свідчить нагаданню, що ми маємо до діла з хоррою людиною, бо ніяка нормальна людина не допустилася б такого метаму та ще підчас такого великого релігійного свята і то проти людей, з яких один є примірним і добрим священником і добрим народним ділом, а другий наскрзь побожно людиною, добрим католиком, а крім того визначним народним ділом і письменником.

Супроти чого нема ніякого діла, коли розгадуваний до крайності нарід, дізнавшись про діяну причину поступку єпископа, підносив на відлугі голосні оклики, яких зміст, як подіють краєві газети, обертався коло одного: "ВЛАДИКО, ЗЛІЗАЙТЕ З ПРЕСТОЛА!"

Цей інцидент є, річ ясна, тільки продовженням тих нектів і самовилі, які прихотілися зносити українському народові від Польщі з боку таких владик, як Коцюловський і Хомишин. Зліз руки єп. Коцюловського викинув і єп. Богачевський, з котрим німе горадізнав в Америці полаго вже від літ в острій конфлікт. В такій конфлікт полагали тут з ним його власні священники і нірі. Не має отже український нарід потіти зі своїх владик — ні на см ні по тамті бою океану.

ДЕ ПРАВДА?

(В. ВІДПОВІДЬ НА ОВЕРТІЙ ЛІСТ).

В ч. 33. "Нового Життя" з 20 вересня 1928. появилася "Отвертий лист українських студентів лікагоського університету до делегата "Рідної Школи" г-ром. Яна Ясичука". який-то лист підписали: за "Поступову Студентську Громаду Лікагоського Університету" Д-р. Дорошицький, студент д-р. В. Шумський, студент філософії В. Висті підписав цілу хмару закладів проти "Рідної Школи", а — щоб не було кривди — причеплено і мені особисто латку.

Признаюсь, що уважаю за неодоляну полеміку з гуртом цих особами, які згорі заявляють, що "маємо змогу і знання повалити "Рідну Школу". Така полеміка безвіддільна, коли обвинуватити навіть не заклади собі труду розмислювати поинти товариства "Рідна Школа" від самих шкіл то товариства та поперемішувати державні школи з приватними. Поробили б. пр. такі заклади проти шкіл "Рідної Школи", які могли зробити діла загальний шкільний системи в Польщі, а навіть у цілій західній Європі. У всіх тих закладах не можна доглядати які добрі воли направили лихо (коли воно було), які правди.

Скажу загальною: коли б такі заклади, як їх зібрано в отвертому листі, підписано вкрай, де громадянство має нагоду стикатися безпосередню з діяльністю "Рідної Школи" як установи, а зокрема з вихованням і навчанням у її школах, то ті заклади викликали б хвилю бачому уміщу, прощаючи зрештою людям, які можуть не мали можливості чи і часу розгледитися в нетрах життя, а зокрема в такому складному питанні, як школа.

Коли мова про шкільну систему в Польщі, яка наразі програму навчання для всіх шкіл, — то о очевидно не можна і не хочуть тратити саів у її оборони. Але ж якраз на це твориться приватні школи, щоб у ту систему вложити те, що треба народів, який безпосередню з цих шкіл кривди. Чи це станеться в повній

чаєм, не буду змінати. Заявляю, що проф. А. Крушельницький вже тому не міг не вичити, бо я майже ровесник його, що я ані не став, ані не називаю себе "паном", а навіть у повноліття, якою я виказуюсь в Америці, називаю себе "паном" але громадянським.

Ці останні два заклади, про яких безосновність можна не переконатися вже тут, вказують, як неосвіщені беруться люди до критики. На що? Вони кажуть, щоб "вибудувати школу "Рідну Школу". Під сонцем є можливість, тільки деяких імен у реальному бутвінівоті дотепер не побудувалися.

Сяк чи так, а "Рідної Школи" ніхто не заявляв, бо її злигнув нарід. Він і сьогодні нею дорожить.

Лев Ясичук.

Василь Бобрів.

"ЗАВООУВІТИ СИМПАТІЇ ЕВРОПИ."

Я вже дещо писав про ту тещину групу Шоповала. Звичайно, роботу групи прикривається гаслами про боротьбу за добробут робітників та національну справу. Не дивно, що американські Українці злизували слова на американським видюкювці колішніх "пораженців" в особах Григорієва та Шоповала, які ідіали з пропаганди про свою освіту. Але дивуватися нема що, бо покищо в Європі та група відносить поразку за поразкою.

Найбільшою поразкою для цих панів іділ крильців москвических есерів був Париж. Майже через три роки рідний брат Микита Шоповала промислював собі стежку до середств тутешніх громадян.

Правда, робота його не посувалася ні на яку наперел але комітет з Праги регулярно вивисав його франки на "безбедну життя". Але усюмо було кінець Брат (рідний брат), подумати тільки) завадав акції від свого французького представника. І той повів акцію. Все одно, як, важно, що повів. І тому, що на Українці надія погана, він звернувся до Москви.

Коли Українська Незалежна Громада (на Тур Мобург) випада буючого генерала (Брат Микита) та його двох поличників з помешкання Громади, яку він хотів захопити для московських шпів, цей мук посував до "нових товаришів". Цими новими товаришами показався "Поселенці Новості", ворожа українській газеті Мліюкова.

Після сіві московської газети, більшовицькі упівдали до помешкання громади й хотів нібито "захопити" владу. Для людини, незнайомої з дійсним станом річі, може це видаватися діяним, бо на що тільки не здібні більшовики. Але справа в тім, що більшовицькі ніяких не було, а просто шаповалівські прихильники федеративної Москви, не добувши проволу в Громаді та не виконавши наказу Шоповала, Микита та Григорієв назвали більшовицьким тих людей, яким належало помешкання Громади. Після цього, "генерал" Шоповала пішов до московської газети і написав заобичу замітку, називаючи всіх учасників збору комуністами. Яку ціл мав у цьому "генерал", вгадати не тяжко. Розв'язати громаду. Але коли це не помогло, той самий "генерал" зачав заходити з другою метою. Мачою досить грубо, він запропонував господареві відпустити йому помешкання, згоджуючись заплатити за цілий рік наперед.

Звичайно Громада вдалася до московської газети з поясненням, замітка не була підписана "генералом" — у редакції внісником, ця робота. Наслідком цієї замітки було те, що Москві зайняв ряд переконаний в неадекватності українського громадянства. На замітку, вишнену в "Поселенці Новості", приїшли спростування з підписом голови Громади Стасієм та членів, яких Шоповала пробував зробити більшовицькими.

Оскільки ж у тієї газети "генерал" змістив "поправку" до спростування, Стасієв, що, мовляв, там не були Наддніпрянці, лише Галичане; в цей спосіб, "генерал" знова кинув каменем у Галичан, що, мовляв, це більшовицькі.

Цей той спосіб, який шаповалівці пробують організувати свої філії по Європі. Як вони організують в Америці (лише прагматично вчіть проти засади Оттаманчука та Вербицького), так і тут. Але нарід тепер навіть на "оборонських" закладах вліпдовів таким опорою, якого ні політики не очікували і про який не думали.

Париж, 11. IX. 1928.

ДЮТЧІ ТЕАТРАЛЬНІ КНИЖКИ:
СПІДАНІ ТАРАСА (8 осіб) ... 10.
РУСАЛКА ДІСТРОВА (7 осіб) ... 10.
КОЗАКІ ДІТИ (8 осіб) ... 10.
ТАРАС ДІТНА (10 осіб) ... 10.
КОНИК СТЯЖЕНЬКО (8 осіб) ... 10.
НИСОВА КРАСНА (12 осіб) ... 10.
СИН СВ. НИКОЛАЯ (10 осіб) ... 10.
ВІСНУ НА МОГИЛУ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА (8 осіб) ... 10.
ВІСНУ СВ. НИКОЛАЯ (11 осіб) ... 15.
Замовляючи і гроші свати до "СВОБОДА".
83 Grand St., Jersey City, N. J.

НАЙНОВІШІ ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

ЯКІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ СВОБОДИ:

ПЕРША КНИЖЕЧКА (Бувар) М. Матвійчука. Ціна ... 40 ц.
ДРУГА КНИЖЕЧКА (Читання для П. класів). М. Матвійчука. Ціна ... 45 ц.
БІБЛІЯ ІСТОРІЯ, о. д-ра Я. Левашового. Частина I старий завіт; Частина II новий завіт ... 85 а.
КОРОТКА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ. І. Крипакевича ... 50 ц.
ТРЕТЯ КНИЖЕЧКА, М. Матвійчука ... 60 ц.
ШКІЛЬНИЙ СПІВНИК, у двох частих, Д-р. Ф. Колеснік 75 ц.

Повніші книжки будемо вивисати тільки за одержанням насамперед, а з огляду на їх низьку ціну ніякого опуску давати не можемо. — Замовлення саліти на адресу: "СВОБОДА". 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

В. Кедровський.

1917 РІК.

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1927 р.

(219)

— Я оцню рад, що ви, та-рідші, дали можливість не-с-архуму боротися проти-етіх контр-революціонерів, румунських буржуєв. — Такими словами я закінчив вивіс свого "негаданого" проти Румунії.

Приділяти мене і ще декількох інших, таких же чимом записаних, в "охочою мовні" цього "грізного" війська.

Майже всю ніч потім ішов до стації Тираспіль. Хвали обрешню, нервово почували себе "воїни", бо вже недалеко було до Дністра. Чим далше від Одеси, тим більше спадив воєннийний запал у дух "свободних" і "негаданого" виступу. Виступали більше, уданні й не такі виступали, як виступали, як це було в Роздільній. На ра-ноч обсерваторії і "хоро" наші заперечує і часами злізати ешлон прийшов до стації Тираспіль.

Десь до півдня було спокійно. Скажіть військовому віче. Незабуте для мене віче, бо того подібного ні до того, ні після того я не бачив і не чув серед війська.

Навколо ешлону зібраних майже всі "війська" з ешлону і до багатьох сторінних сучасників. Навколо ешлону, доброго підлітки, розпочинали масове обговорення "оперативних" планів відділу. Один з "оратив" доказує необхідність

ста до стації яких вісім кілометрів.

Що "відомості" збудуражили "воєнки". З'явився начальник їх Ремьов. Мазистий, в червоній сорочці, розкритій, він, ставши на сходах свого вагону, почав комунікувати лямин, крипими голосом: "Р-р-развалі вагоні! Наводі пушки! — гукає несамовитим голосом паний начальник цього "війська".

З пів години тривала плян, безплана, безсистемна стрілянина, поки війська "не переконались", що "ворога знищено", хоч жаден знярад до місця не долетів, а своїми скаками обсидали вони лише скеліські пагорби.

Я-є нимичи насильно "можливо" стовб-бля "воєнки" деладко від Ремьова й спостерігав, що "знамениті" команди та брешу акцію. Нас було троє. Наші іронічні погляди зустрілися і я ось не сподівано, ми пошули довіря одини до другого. Переморгували насильно і я поділявся трохи далі "зловж" ешлону, щоб бути ближче до останнього його вагону.

Знаєте, нам треба якогось виборитися з цього війська. На що нам даремно ризикувати собою — кажу до них.

Звичайно, один з них відповів, як лише настало темнота, треба буде десь чекати.

Вже вийшли. До вечора старішали триматися ближче ешлону. Коли стемніло, ешлон вступив у діалог з нами. Повільно йшла потім. Ніхто. Вийшли зручній мови, як під час звітливої осадки в позо. Потім-жур-жур під вагон, скоталися в м'яси далі від залізничної

Очевидно, хтось "покрутив

придиркою канаву й дочекався, поки потяг рушив та пішов далі.

— Ну, тепер, товариші, куди ви примуєте? — питаюся.

— Думаємо в Тираспіль пробратися. А ви?

— Я повертаюся назад до Роздільної.

Розрашалися й розійшлися в нічній пітьмі в різні сторони такими самими незнайомими, як були дотепер.

Мимичи, цього варта була румунська армія, що, як потім я довідався, залишила Бендери й тікала трохи не до самого Кишинева від "грізних сил" цього одеського відділу анархістів-комуністів-терористів. Коли чей відділ вертався в Одесу, то його там стрічали як героїв-переможців. Діації гриміли революції.

Останніми подіями я був зовсім збитий з пантелику і не міг зорієнтуватися в ситуації. Жив у морі ріжких чуттів, емоційно в неспокійні в часі одою протилежна другій відділу й мостей. Тому рішав пробратися в Одесу, щоб там нарішати хоч трохи розгледитися в ситуації та скласти собі плин ладильного поведіння й вже не мав певності, що на Румунському фронті щось можна буде зробити, бо злітати жаді чуттів про українські війська було бую. Очевидно, стріч-ні подорожники боялися нападати на дії "контр-революційні" війська, щоб самим не полатілися.

Примуючи до Одеси, а три-чотири дні від залізничної

жачої її небезпечною для себе. Переходити. Тираспільським та Одеським повітими було значно легше, ніж пробиратися з Бірзули до Роздільної. Тут густо розкинуті німецькі колонії. Німці ставилися абсолютно негативно до більшовицькі та прихильно до українців, тому тут сіло себе я називав Українцем і мав від Німців значну допомогу, так, що іноді який не будь Німець спеціально запровадив коней та віз мене в іншу колонію.

Коли я почував у колонії недоліки самої Одеси, тривався, що туди прийшов сильний більшовицький відділ та почав переводити "ревізю" мешканців, підаріваним, що тут перекрутують "контр-революційні" з Одеси. Ні, мій, що дав мені парити на ніч, як тільки довідався про це, негайно наказав мені з'явитися до його вояд, дозброє нашоїм одесомою. Потім він приїхав мене вверху тисом і поїхав у-прде. Я проробив поїзти вояд в околі відділу, щоб воно було куди ділати й мостей. Тому рішав пробратися в Одесу, щоб там нарішати хоч трохи розгледитися в ситуації та скласти собі плин ладильного поведіння й вже не мав певності, що на Румунському фронті щось можна буде зробити, бо злітати жаді чуттів про українські війська було бую. Очевидно, стріч-ні подорожники боялися нападати на дії "контр-революційні" війська, щоб самим не полатілися.

Примуючи до Одеси, а три-чотири дні від залізничної

жачої її небезпечною для себе. Переходити. Тираспільським та Одеським повітими було значно легше, ніж пробиратися з Бірзули до Роздільної. Тут густо розкинуті німецькі колонії. Німці ставилися абсолютно негативно до більшовицькі та прихильно до українців, тому тут сіло себе я називав Українцем і мав від Німців значну допомогу, так, що іноді який не будь Німець спеціально запровадив коней та віз мене в іншу колонію.

Коли я почував у колонії недоліки самої Одеси, тривався, що туди прийшов сильний більшовицький відділ та почав переводити "ревізю" мешканців, підаріваним, що тут перекрутують "контр-революційні" з Одеси. Ні, мій, що дав мені парити на ніч, як тільки довідався про це, негайно наказав мені з'явитися до його вояд, дозброє нашоїм одесомою. Потім він приїхав мене вверху тисом і поїхав у-прде. Я проробив поїзти вояд в околі відділу, щоб воно було куди ділати й мостей. Тому рішав пробратися в Одесу, щоб там нарішати хоч трохи розгледитися в ситуації та скласти собі плин ладильного поведіння й вже не мав певності, що на Румунському фронті щось можна буде зробити, бо злітати жаді чуттів про українські війська було бую. Очевидно, стріч-ні подорожники боялися нападати на дії "контр-революційні" війська, щоб самим не полатілися.

Примуючи до Одеси, а три-чотири дні від залізничної

жачої її небезпечною для себе. Переходити. Тираспільським та Одеським повітими було значно легше, ніж пробиратися з Бірзули до Роздільної. Тут густо розкинуті німецькі колонії. Німці ставилися абсолютно негативно до більшовицькі та прихильно до українців, тому тут сіло себе я називав Українцем і мав від Німців значну допомогу, так, що іноді який не будь Німець спеціально запровадив коней та віз мене в іншу колонію.

Коли я почував у колонії недоліки самої Одеси, тривався, що туди прийшов сильний більшовицький відділ та почав переводити "ревізю" мешканців, підаріваним, що тут перекрутують "контр-революційні" з Одеси. Ні, мій, що дав мені парити на ніч, як тільки довідався про це, негайно наказав мені з'явитися до його вояд, дозброє нашоїм одесомою. Потім він приїхав мене вверху тисом і поїхав у-прде. Я проробив поїзти вояд в околі відділу, щоб воно було куди ділати й мостей. Тому рішав пробратися в Одесу, щоб там нарішати хоч трохи розгледитися в ситуації та скласти собі плин ладильного поведіння й вже не мав певності, що на Румунському фронті щось можна буде зробити, бо злітати жаді чуттів про українські війська було бую. Очевидно, стріч-ні подорожники боялися нападати на дії "контр-революційні" війська, щоб самим не полатілися.

Примуючи до Одеси, а три-чотири дні від залізничної

почував себе на вулицях цього великого міста, але всі там мені здавалося, що в степу ліпше, бо я більше привик до ситуації там, ніж в місті. Відшукав в Одесі своїх знайомих, але чого небуло певного довідався від них тек не міг. Всі вони жили лише чутками та під загрозою небезпеки, яка насувалася над усім Українцем. Навіть неактивні українці в минулому, які і старішали жити конспіративно. На вулицях не показувалися, щоб не потрапити в руки державної денсінці" (півно більшовицької влади). Залізний жак переселенців. Я пригнічував наслідки Одеси збільшувалося ще тим, що до Одеси прийшов з своїм військом просявляний своєю корторкостію на всю Україну. Муравов.

(Кінець буде).

СПРАВЛЕННЯ ПОХИБКИ.

В. жопі 226 "Свободи", у фелатоні 1917 р. у дорожній мові, 12-рядок знизу, надрокуючи: "дула у тран" — Але бути: "дула у перемерзе лист та трупу, згорнувши в купу біля стін вихода".

Новий спосіб шадження.

Катрус: Кожного разу, коли я влізав долочку речинового одягу, мама кидала до могого баночку 10 центів. Вую: А що стається з грішми, коли бачиш новий? Катрус: Мама вибирає і купує другу фашіанку решинного одягу.

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ

ЕЛІЗАБЕТПОРТ, Н. ДЖ.

До Української Народної Школи отримав учителя або учительки до продовження вечірньої дитячої школи до дня до сімї години, від пів до п'яти до пів до сьомої четвергої і в суботу до п'яна, як також вчити представлений хоральний спів. Послуд можна бути сейчас. Зголошуватися кандидатів проситися подати свої усяві, я

у дельтано жадалийо за своєю пращою.
Кандидат мучити бути твердим. Пропи-
сати голосити на адресу: К. П.
МАТ, 201 East St. Elizabeth, N. J.
226-7

Самотний шукає попутку жінчини, самоїної. Українці, у свідома просят, до домового заряду. Інтересовані нехай госяться на адресу:
MARTIN KOVALCHUK
73 Madison Avenue (28th Street),
New York City. 227-8

мати в нас і добрий фонограф і най-
кращі українські рекорди тому, хто
будете мати добру музику і будете
її задоволені так само, як явні ко-
штери, що покупців в нас фоногра-
фи і купують рекорди. Тому прих-
одить або ніхити впрод до

УКРАЇНСЬКОГО БЕВЗАРУ,
47 Beacon Street, NEWARK, N. J.
Українські етнічні календарі та різ-
дівні 1929 вже маємо і продаємо для пер-
сони і бізнесменів, великий ас-
орт.

227—

НОВІ ПІДРУЧНИКИ ДО
ПРЕДСТАВЛЕННЯ

Письмий своєї хатні, жарт на 1. 16
дію 20
Перешкода, мейстерство на 3 дію 25
Кому жуків, трагедія на 5 дію 40
Право сваволя, драма на 4 дію 35
Жарт односторонній, комедія на 3 дію 35
Тато на заручини, міщанська 15
пригода на 1 дію 15
Пішпак 229

ROBITUSKY KNYHARNA
Station D, Box 182, New York, N. Y.

АГЕНТИ — Ми започаткуємо вас
бізнес і допоможемо щоб вам успішно
історія, Нетреба ні купувати ні знання
Візьміть хвилину часу. Можете за
\$50-\$100 і ви будете багаті.

Adson Products, 362, Broadway, New York. 210—

**АДВОКАТ
Б. П. БЕХОВИЧ**
3300 WEST CHICAGO AVENUE
CHICAGO, ILL.

Промитове у всіх справах; найкраще передавання, виставки; виготовлення контрактів купівлі і продажу; передавання статистичної справи; полігономі створювати, патентів і проєктів справи. 191—

ПАТЕНТИ

БRYANT AND LOWRY
Registered Patent Attorneys,
310 VICTOR BUILDING,
WASHINGTON, D. C.

Патенти на Сполуч. Штатах на горно-засторожну Патентну Компанію. Ми аналізуємо, на вживання, право. Наші автори наші власні винаходи, призначення і призначення наших істот до передавання, щоб забезпечити нашу праву єдиною.

Набавляти патентів, укріплювати право, скоротити сплату, понад 25 літ досвідом. Ми наші автори винаходів, право.

СТЕФАН І. ЄВСУК
УКРАЇНСЬКО-ПОЛІТИЧНИЙ

Обслуговує чесні і дотримують

ОФІСИ:
77 Morris St., Jersey City, N.J.
Tel. Montgomery 1745
48 Prospect Av., Bayonne, N.J.
Telephone 540.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ
В БРОКН, БРООКЛІН, НЬЮ
YORK І ОКОЛИЦІ.
129 E. 7th STREET,
NEW YORK CITY.
Telephone: Orchard 2568

КОЖНОМУ ЗАКАЗНИКУ ВІД
ПОВИННА НАХОДИТИСЬ
ЧАСОПИС "СВОБОДА".